Tabita Landová

Kázání jako nástroj obnovy: Komenského teorie kázání v kontextu homiletiky Jednoty bratrské

Studie představuje Komenského teorii kázání ve světle nových poznatků o homiletice Jednoty bratrské, které vyvstaly v souvislosti s výzkumem nedávno identifikované postily Jana Augusty Knihy služby slova Božího. Hlavním cílem je ukázat, že Komenského homiletika – vedle řady jiných vlivů – dále rozvíjí klíčové ideje starší bratrské kazatelské tradice. Studie nově zdůrazňuje, že Komenský nenavazuje pouze na Blahoslavovu nauku o kázání, jak tvrdil dosavadní výzkum, ale že v jeho pojetí lze identifikovat několik myšlenkových okruhů nápadně korespondujících s idejemi Augustova reformního homileticko-liturgického programu, který usiloval o obnovu duchovního a mravního života Jednoty bratrské. Práce se opírá o nejdůležitější Komenského homiletické spisy – Zprávu a naučení o kazatelství a pasáže o kázání z Panorthosie – a zohledňuje také další texty, v nichž Komenský reflektuje kazatelskou praxi a roli kázání: Haggaeus redivivus, Napomenutí k překladu Łasického Historie bratří českých a Kázání XXI. Hlavní tezí studie je, že Komenský již od svého raného kazatelského působení chápe kázání jako událost zaměřenou na proměnu a obnovu člověka v Kristu – a že tento důraz v průběhu jeho života dále sílil. V kontextu svého všenápravného díla Komenský nakonec připisuje kázání zásadní význam pro univerzální obnovu člověka, církve i celé společnosti.

Preaching as a Tool of Renewal: Comenius' Theory of Preaching in the Context of the Homiletics of the Unity of the Brethren

The study presents Comenius' theory of preaching in light of new insights into the homiletics of the Unity of the Brethren, which have emerged in connection with research on the recently identified postil by Jan Augusta, Knihy služby slova Božího [The Books of the Ministry of God's Word]. The main aim is to show that Comenius' homiletics – alongside various other influences – further develops key ideas of the older Brethren preaching tradition. The study newly emphasizes that Comenius does not draw solely on Blahoslav's doctrine of preaching, as previous scholarship has maintained, but that his thinking contains several thematic parallels with the reformist homiletic and liturgical program of Jan Augusta, aimed at the renewal of the spiritual and moral life of the Unity. The study is based primarily on Comenius' major homiletic texts – Zpráva a naučení o kazatelství [Report and Instruction on Preaching] and the passages on preaching in Panorthosia – and also considers other writings in which Comenius critically reflects on the practice and role of preaching, such as Haggaeus Redivivus, Napomenutí [Admonition] accompanying his translation of Łasicki's History of the Bohemian Brethren, and Kázání XXI [Sermon XXI]. The central thesis of the study is that, from the very beginning of his preaching ministry, Comenius understood preaching as an event oriented toward the transformation and renewal of the human being in, Christ – and that this emphasis intensified over the course of his life. In the context of his universal reform project, Comenius ultimately attributes preaching a decisive role in the renewal of the individual, the Church, and society as a whole.